

POROČILA**Geografski inštitut Antona Melika ZRC SAZU v letu 2009**

Ljubljana, Gosposka ulica 13, <http://giam.zrc-sazu.si>

Geografski inštitut Antona Melika je imel v letu 2009 devetindvajset redno zaposlenih raziskovalcev in dve tehnični delavki ter več stalnih in občasnih pogodbenih sodelavcev, ki so sodelovali pri raziskovalnih projektih in nalogah.

Inštitut ima 7 organizacijskih enot: Oddelek za fizično geografijo vodi dr. Matija Zorn, Oddelek za socialno geografijo dr. Marjan Ravbar, Oddelek za regionalno geografijo dr. Drago Perko, Oddelek za naravne nesreče dr. Milan Orožen Adamič, Oddelek za varstvo okolja dr. Aleš Smrekar, Oddelek za geografski informacijski sistem dr. Matej Gabrovec in Oddelek za tematsko kartografijo mag. Jerneja Fridl.

Na inštitutu delujeta tudi Zemljepisni muzej, ki ga vodi Primož Gašperič, in Zemljepisna knjižnica, ki jo vodi dr. Maja Topole.

Na inštitutu je sedež Komisije za standardizacijo zemljepisnih imen Vlade Republike Slovenije. Njen predsednik je dr. Milan Orožen Adamič, njena sekretarka pa dr. Maja Topole.

V letu 2009 je delo potekalo v okviru raziskovalnega programa Geografija Slovenije ter številnih projektov in nalog.

Raziskovalni program **Geografija Slovenije** (vodja dr. Marjan Ravbar) obsega temeljna analitska in sintezna geografska preučevanja Slovenije, njenih pokrajinskih sestavin in regionalnih enot, geografske primerjalne študije, razvijanje geografske terminologije, vključno z zemljepisnimi imeni, prav tako pa razvijanje geografskih metod in tehnik ter geografskega informacijskega sistema in z njim povezane tematske kartografije.

Raziskave so razdeljene v šest vsebinskih sklopov: fizična geografija (z naravnimi nesrečami), socialna geografija (z regionalnim planiranjem), regionalna geografija, varstvo okolja, geografska terminologija (z zemljepisnimi imeni) ter geografski informacijski sistemi in tematska kartografija.

Sodelavci so v okviru fizične geografije dopolnjevali metodologijo ocenjevanja nevarnosti zaradi naravnih nesreč v Sloveniji. Prvič so kvantitativno ocenili geomorfni pomen zemeljskih plazov. Ukvarjali so se z razmerjem med naravnogeografskim in družbenogeografskim spominom. Primerjali so popotresne obnove v različnih družbenih sistemih in obdobjih v Sloveniji in Italiji. Ovrednotili so primernost geografskih informacijskih sistemov za geomorfološko kartiranje in samodejno klasifikacijo reliefa. Nadaljevali so z meritvami erozijskih procesov v slovenski Istri ter z okoljsko-zgodovinskimi raziskavami naravnih nesreč. Preučevali so uporabnost zgodovinskih kartografskih virov za ugotavljanje preteklih in sodobnih okoljskih procesov. Izmerili so površino obeh ledenikov, ki se je zaradi nadpovprečno snežne sezone 2008/09 znatno povečala na obeh ledeniških krpah pod Triglavom in Skuto. Za to snežno sezono so bili značilni izjemni obsegi snežnih plazov, ki so pogosto segali v dna alpskih dolin.

Na področju socialne geografije in regionalnega razvoja so preučevali sodobno prostorsko preobrazbo naselij, razporejenost ustvarjalnosti in človeških virov, vpliv meje na preobrazbo kulturne pokrajine na Krasu, prostorska in razvojna vprašanja Alp ter mala alpska središča, ki so ob odsotnosti večjih mest glavno gibalno razvoja Alp. Primerjali so manj razvita območja v Sloveniji in Srbiji.

V regionalnogeografskem sklopu so raziskovali Kras in Goriška brda, preučevali umeščanje Slovenije in slovenskih pokrajin v evropskih regionalizacijah in tipizacijah, izdelali členitev Slovenije na podlagi reliefnih kazalnikov in nadgrajevali metodologijo določanja tipov pokrajin v Sloveniji.

V okviru varstva okolja so vzpostavljali učinkovito upravljanje z onesnaženimi vodonosniki, pripravljali metodologijo odkrivanja nekdanjih gramoznic, zapolnjenih z odpadki, in drugih nekdanjih odlagališč odpadkov ter današnjih azbestnih odpadkov, preučevali okoljsko miselnost v Sloveniji in posameznikov odnos do okolja ter ugotavljali, katere metode socialnega vplivanja so najuspešnejše pri izboljšanju poznavanja problematike okolja in izboljšanja okoljske ozaveščenosti prebivalstva.

Pri geografski terminologiji in zemljepisnih imenih so poglobili preučitve zgodovinskega razvoja zemljepisnega imena Piranski zaliv. Sodelovali so na posvetih UNGEGN-a o problematiki eksonimov in endonimov in o tej tematiki pripravili več znanstvenih člankov.

V sklopu geografski informacijski sistemi in tematska kartografija so s prikazovanjem rezultatov raziskav na tematskih zemljevidih nudili podporo raziskovalnemu delu. Izdelali so več kot dvesto tematskih zemljevidov za številne znanstvene in strokovne publikacije, monografije, učbenike in razstave.

Temeljni projekt **Uporaba geografskega informacijskega sistema pri reliefni členitvi Slovenije** (vodja dr. Blaž Komac) je potekal drugo leto. Sodelavci so s pomočjo izbrane programske opreme ugotavljali in določali širši izbor poglavitnih kazalnikov, pomembnih za analizo in členitev reliefa. Med njimi so najpomembnejši višina in višinski koeficient, naklon in naklonski koeficient, ekspozicija in ekspozicijski koeficient, skupni koeficient, različni kazalniki reliefne ukrivljenosti itd. Na temelju izbranih kazalnikov in literature so opravili členitev reliefa Slovenije z digitalnim modelom višin. Značilnosti in oblike površja so ugotavljali z analizo razmestitve celic digitalnega modela višin oziroma njihovih prostorskih razmerij po Hammondovi metodi, ki so jo prilagodili slovenskim razmeram. Na podlagi razmestitve višin celic, ki se kaže v značilnih oblikah površja, so razložili slemena, vrhove in kotline na lokalni ravni ter dolinska dna, kotline, gričevja, hribovja in gorovja na pokrajinski ravni.

Tudi aplikativni projekt **Slovenski eksonimi: metodologija, standardizacija, GIS** (vodja dr. Drago Kladnik) je potekal drugo leto. Sodelavci so raziskavali raznovrstne vidike rabe podomačenih tujih zemljepisnih imen oziroma eksonimov v slovenščini, ki so pomemben del jezikovne in s tem kulturne dediščine. Vzpostavljeno zbirko eksonimov so dopolnjevali in iz nje črpali informacije, pri čemer so gradivo uporabili pri svetovanju slovenski prevajalski službi pri Evropski komisiji in pripravi IZUM-ovega elaborata Kode za geografska območja 1, Abecedni imenski seznam: dodatek v priročnikih COMARC/B in COMARC/A.

Temeljni projekt **Geografija človeških virov Slovenije (Geografija ustvarjalnosti)** (vodja dr. Marjan Ravbar) je potekal prvo leto. Človeški viri in še posebej ustvarjalni poklici so v Sloveniji še neraziskani, čeprav je ustvarjalnost, to je sposobnost uspešnega prenosa novih razpoložljivih znanj v prakso, na poti v družbo znanja vse pomembnejša. Gre za prvi poskus preučitve razprostranjenosti ustvarjalnih socialnih skupin glede na kraj dela in kraj bivanja v Sloveniji ter njihovih učinkov na geografsko okolje in regionalni razvoj. Sodelavci projekta so določili lastnosti in tipe ustvarjalnih skupin ter oblikovali kazalnike za določanje ustvarjalnosti. Pripravili so tipologijo ustvarjalnih poklicev, ki jih bodo v medsebojni soodvisnosti vrednotili, vključujoč mednarodno primerljivost.

Tudi temeljni projekt **Kulturna demografija prve svetovne vojne – geografija** (vodja dr. Petra Svoltšak), ki ga na inštitutu koordinira Peter Repolusk, je potekal prvo leto. Obravnava demografske posledice 1. svetovne vojne in se osredotoča na sondno območje župnije Šentvid pri Ljubljani. V prvi fazi so bili analizirani metodološki pristopi iz vsebinsko primerljive tuje literature ter bili ocenjeni primernost in primerljivost statističnih virov (matičnih knjig in popisnih podatkov) in drugih podatkovnih virov.

V ciljnem raziskovalnem projektu **Izvajanje regionalne politike v spremenjenih pogojih upravljanja z razvojem zaradi uvedbe novih teritorialnih ravni** (vodja dr. Janez Nared), ki je potekal drugo leto, sta bila skladno z dogovorom o sodelovanju med sodelujočimi ustanovami pripravljena pregled stanja na področju regionalnega razvoja v Sloveniji in socialnoekonomska analiza regionalnega razvoja. Na podlagi kontekstnih kazalnikov so sodelavci preučili primernost in opredeljevanje indeksa razvojne ogroženosti ter raziskali uresničevanje ciljev »Strategije regionalnega razvoja Slovenije« v preteklem programskem obdobju v luči splošnih razvojnih teženj in bistvenih razvojnih značilnosti slovenskih mest.

Ciljni projekt **Analiza konfliktov in kulturnih razlik v Severni in Podsaharski Afriki** (vodja dr. Tomaž Mastnak), ki ga na inštitutu koordinira Peter Repolusk, je potekal zadnje, tretje leto. Sodelavci so za Slovensko vojsko pripravili strokovne podlage priročnika ob morebitni napotitvi vojakov na mirovne operacije v afriške države. Predstavili so zgodovinske, politične, kulturne, etnične in verske značilnosti, pomembne za razumevanje preteklih in sodobnih konfliktov, dodali geografski pregled Afrike

z zemljevidi, za vsako državo predstavili splošne geografske, demografske, socialne in kulturne značilnosti ter analizirali politične razmere, konfliktno situacijo in kronologijo pomembnejših dogodkov. Pripravili so obsežno bazo demografskih, gospodarskih in socialnih podatkov za posamezne države in regije. Izdelali so okviren učni program za dvodnevno usposabljanje članov Slovenske vojske za mirovne odprave v Afriki.

Projekt 7. okvirnega programa EU **CapHaz-Net – Social capacity building for natural hazards: towards a more resilient society** 'Izboljšanje razmerja med družbo in naravnimi nesrečami: prožnejši družbi naproti' (vodja dr. Blaž Komac) je potekal prvo leto. Ukvarja se z oblikovanjem kulture odpornosti družbe na naravne nesreče, kar je eden od ključnih evropskih izzivov. Kljub dolgotrajnim poskusom ublažitve in zmanjševanja škode zaradi naravnih nesreč in kljub stalnemu kopičenju znanstvenega in praktičnega znanja, število nesreč še vedno narašča, prav tako z njimi povezane škode. Projekt CapHaz-Net želi prispevati k zmanjševanju škode in posebej poudariti družbene razsežnosti naravnih nesreč. Poglavitne teme projekta so družbena zmogljivost, upravljanje in zaznavanje tveganja, pa tudi obveščanje o tveganju in izobraževanje. CapHaz-Net je prvi projekt o naravnih nesrečah, ki ga financira Evropska komisija in to področje obravnava z vidika družbenih in humanističnih znanosti. Evropska komisija od projektne skupine želi analizo razmer na tem področju v Evropi ter predloge tem za prihodnje raziskave. Sodelavci so se udeležili uvodnega sestanka v Leipzigu (Nemčija, 9.–10. 7.) in delavnice v Lancastru (Združeno kraljestvo, 9.–11. 11.).

Projekt transnacionalnega sodelovanja na območju Alp **ClimAlpTour – Climate Change and its Impact on Tourism in the Alpine Space** 'Podnebne spremembe in njihov vpliv na turizem v alpskem prostoru' (vodja dr. Mimi Urbanc) je potekal drugo leto. Sodelavci so preučevali vplive podnebnih sprememb na turizem v Alpah in pripravljali prilagoditvene strategije. V delovnem paketu 4 so sodelovali pri izboru kazalnikov, zbirali primarne in sekundarne podatke za slovenski testni območji ter pripravili seznam vseh publikacij v slovenskem jeziku na temo podnebnih sprememb. V delovnem paketu 5 so sooblikovali metodologijo za analiziranje vplivov podnebnih sprememb, v delovnem paketu 6 pa metodologije za izdelavo prilagoditvenih strategij. V delovnem paketu 7, za katerega so odgovorni, so začeli oblikovati sistem za podporo odločanju, to je računalniški vmesnik, ki bo deležnikom pomagal pri odločanju o bodočih ukrepih.

Tudi projekt transnacionalnega sodelovanja na območju Alp **CAPACities – Competitiveness Actions and Policies for Alpine Cities** 'Dejavnosti in politike za spodbujanje konkurenčnosti alpskih mest' (vodja dr. Janez Nared) je potekal drugo leto. Sodelavci so pripravili metodološki dokument, pregled razvojnih instrumentov in politiki, izdelali SWOT analizo ter zbrali dobre prakse. Po sklenitvi vodenja delovnega paketa 4 so se posvetili pripravi e-oročja za predstavitev razvitosti malih alpskih mest ter pripravi strategije trajnostnega razvoja občine Idrija.

INCOME – Improved management of contaminated aquifers by integration of source tracking, monitoring tools and decision strategies 'Učinkovito upravljanje onesnaženih vodonosnikov – povezava postopkov za odkrivanje in nadzor virov onesnaženja ter ukrepov za izboljšanje stanja' (vodja dr. Aleš Smrekar) je mednarodni projekt vrste *LIFE* in je potekal prvo leto. Namenjen je vzpostavitvi učinkovitega upravljanja z onesnaženimi vodonosniki. Povezuje postopke za odkrivanje in nadzor virov onesnaženja ter ukrepov za izboljšanje stanja. Vzorčni območji Ljubljansko polje in Ljubljansko barje sta najpomembnejša vodna vira Ljubljane in njene okolice. Vzpostavljen je bil digitalni kataster onesnaževalcev podzemne vode obravnavanih vodonosnikov in bil razdeljen na kataster potencialnih virov onesnaževanja (točkovni viri: odlagališča odpadkov, lokacije nekdanjih proizvodnih objektov, povezanih z nevarnimi snovmi) in kataster aktivnih virov onesnaževanja (točkovni in razpršeni viri: industrija, energetika, promet, kmetijstvo, ravnanje z odpadki in odpadnimi vodami ter drugo). V arhivu Geodetskega zavoda Slovenije sta bila opravljena pregled in s foteointerpretacijo analiza stanja na starih letalskih posnetkih med letoma 1954 in 1994.

Slovensko-srbski bilateralni projekt **Sodobne fizičnogeografske spremembe v gorskih pokrajinah** (vodja dr. Blaž Komac) je potekal drugo, zadnje leto. Tema je bila vpliv podnebnih sprememb na krče-

nje ledenikov. V Sloveniji je bil izmerjen ledenik pod Skuto in preučen osrednji del Kamniško-Savinjskih Alp. Srbski partnerji z Geografske fakultete Univerze v Beogradu (dr. Predrag Djurović in mag. Aleksandar Petrović) pa so organizirali dve strokovni ekskurziji na ledenik Debeli namet na Durmitorju v Črni gori. Plod sodelovanja je tudi članek v reviji *Acta geographica Slovenica* 49-2.

Tudi slovensko-srbski bilateralni projekt **Primerjava valorizacij manj razvitih območij v Srbiji in Sloveniji** (vodja dr. Janez Nared) je potekal drugo, zadnje leto. Srbski partner v njem je Geografski inštitut Jovana Cvijića Srbske akademije znanosti in umetnosti iz Beograda. Njegovi sodelavci so maja obiskali sodelavce iz Geografskega inštituta Antona Melika. Ob tej priložnosti je bila organizirana enodnevna delovna ekskurzija v vzhodno Slovenijo. Oktobra so slovenski sodelavci vrnili obisk in ob tem v Srbiji spoznali najpomembnejše geografske in planerske institucije ter se udeležili delovne ekskurzije v Vojvodino.

Raziskovalno-razvojni projekt **Razširitev enciklopedije naravne in kulturne dediščine na Slovenstem – DEDI II** (vodji mag. Jerneja Fridl in mag. Mateja Šmid Hribar), ki ga financirata Evropski sklad za regionalni razvoj in Ministrstvo za visoko šolstvo, znanost in tehnologijo, je potekal prvo leto. Sodeluje večina inštitutov ZRC SAZU. Poudarek je na novih pristopih k digitalni predstavitvi naravne in kulturne dediščine najširši javnosti ter na njenem umeščanju v prostor in čas. Sodelavci prikazujejo posamezne objekte dediščine in sklope več objektov dediščine, pri čemer so zasnovali spletišče »Digitalna enciklopedija naravne in kulturne dediščine na Slovenskem«, oblikovali seznam vključenih objektov dediščine, posodobili podatkovni model in izdelali taksonomijo dediščine. Pri izboru temeljnih objektov dediščine so sledili kriteriju regionalne in vsebinske uravnoteženosti. Pri pripravi podatkovnega modela in taksonomije dediščine so izhajali iz veljavnih zakonodajnih aktov s področja naravne in kulturne dediščine ter lastnega raziskovalnega znanja in izkušenj. Zasnovali so tudi scenarij za Ljubljansko barje kot sklop objektov. Projekt so predstavili na prvi mednarodni konferenci o digitalnih strategijah za dediščino DISH09, ki je decembra potekala v Rotterdamu.

Namen projekta **@RZENAL – Virtualna zakladnica nacionalne dediščine** (vodja mag. Jerneja Fridl), ki ga financirata Evropski sklad za regionalni razvoj in Ministrstvo za visoko šolstvo, znanost in tehnologijo, je razviti orodja za celovito predstavljanje raznorodnih zbirk ZRC SAZU in razvijanje brskalnikov za poizvedovanje po njih. Zato je bila k sodelovanju povabljena večina inštitutov ZRC SAZU. Sodelavci so prvo leto obdelovali predvsem podatke in definirali temeljne taksonomije. Skrbniki zbirk na ZRC SAZU so sodelovali s svetovalci ali izvajalci informacijskih tehnologij. Poudarek je bil na poenotenju podatkov, digitalizaciji manjkajočih podatkov, analizi podatkovnih modelov obstoječih baz podatkov in izdelavi taksonomij, prilagojenih posameznim zbirkam.

Projekt **Analiza sodobnih poslovnih, nakupovalnih in drugih gospodarskih središč v Ljubljani** (vodja dr. Marjan Ravbar), ki ga financira Mestna občina Ljubljana, je potekal drugo leto. Sodelavci so analizirali družbenogospodarske značilnosti postindustrijske Ljubljane, tipizirali sodobna gospodarska središča in ugotavljali njihove geografske značilnosti. Analiza bo podlaga za ovrednotenje Strateškega prostorskega načrta Ljubljane, zlasti tistih poglavij, ki se tičejo prostorskega razvoja gospodarstva.

Tudi projekt **Evidentiranje nelegalnih odlagališč odpadkov, ki vsebujejo azbest, na zemljiščih Mestne občine Ljubljana** (vodja dr. Aleš Smrekar) financira Mestna občina Ljubljana. Nedovoljeno odlaganje manjših količin azbestnih odpadkov v naravo je čedalje bolj pogosto. Iz preventivnih razlogov je treba preprečiti sproščanje azbestnih vlaken v zrak, saj je izpostavljenost azbestu in vdihavanje azbestnih vlaken nevarno za zdravje ljudi. Težave povzročajo predvsem na dihalih. Da bi lahko odstranili potencialno nevarnost za okolje in zdravje ljudi, so sodelavci v Mestni občini Ljubljana na desetih ločenih območjih, ki so praviloma v občinski lasti, popisali nelegalne površinsko odložene odpadke, pri čemer so posebno pozornost namenjali odpadkom, ki vsebujejo azbest. Vsako evidentirano odlagališče so popisali in ga uvrstili v predhodno pripravljeno interaktivno bazo odlagališč. Odkrili so 282 nelegalnih odlagališč odpadkov, od tega 119 z azbestnimi odpadki. Njihova skupna površina je 17.214 m², skupna prostornina 15.746 m³, od tega je 3434 m³ azbestnih odpadkov. Azbestne odpadke so odkrili na osmih od desetih obravnavanih območij. Na dveh je njihov delež presegal petino.

Izdelava ocene obremenjenosti gozdnega dela krajinskega parka Tivoli, Rožnik in Šišenski hrib (vodja dr. Aleš Smrekar) je tretji projekt, ki ga financira Mestna občina Ljubljana in je potekal prvo leto. Na območju krajinskega parka zaradi velikega obiska prihaja do konfliktov med lastniki in obiskovalci. Sodelavci projekta so ugotavljali letno število obiskovalcev parka, kateri predeli parka so še posebej izpostavljeni množičnemu obiskovanju, kolikšna je zmogljivost parka in kakšni so možni ukrepi za izboljšanje razmer. Obiskovalce so prvič šteli na lepo septembrsko nedeljo. Na petih vstopnih mestih so jih evidentirali več kot 5500. Pripravili so anketo za ugotavljanje, kako pomembna vrednota je park v očeh krajevnega prebivalstva.

Pri projektu **Priprava strokovnih podlag z izvajanje gospodarske javne službe javnega potniškega prometa v Sloveniji (SIJPRO)** (vodja dr. Matej Gabrovec), ki ga je naročila Direkcija Republike Slovenije za ceste, je sodelovanje potekalo v konzorciju izvajalcev pod vodstvom Fakultete za gradbeništvo Univerze v Mariboru. Sodelovalo je še podjetje Igea d. o. o. iz Ljubljane. V okviru projekta so bile v strokovnem smislu povzete vse aktivnosti, ki so potrebne, da upravitelj s sistemom javnega medkrajavnega prevoza potnikov uspešno in gospodarno opravlja svojo z zakonom predvideno nalogo. Na inštitutu sta bila pripravljena model povpraševanja po prevoznih storitvah in podatkovna baza za testno območje na Kočevskem.

V projektu **Recenzijski pregled dela projektne dokumentacije – Rekonstrukcija regionalne ceste R1 206/1028 Vršič–Trenta in 1029 Trenta–Bovec s sanacijskimi posegi za zagotovitev celoletne prevoznosti** (vodja mag. Miha Pavšek), ki ga je naročilo podjetje ZIL inženjeringa d. d. iz Ljubljane, so sodelavci inštituta pregledali in ocenili projektno dokumentacijo, ki jo je izdelalo Cestno podjetje Kranj d. d. z vidika primernosti in ustreznosti predlaganih rešitev glede varstva in zaščite pred snežnimi plazovi. Predmeta recenzije sta bila Vodilna mapa in Načrt zavarovanja ceste pred snežnimi plazovi, oba izdelana na ravni idejnega projekta. Predlagani ukrepi naj bi zagotovili celoletno prevoznost ceste na obravnavnem odseku od prelaza Vršič do Bovca. V povprečju je cesta v času snežnih razmer zaprta dva meseca na leto. Zagotovitev celoletne prevoznosti prinaša poleg varnosti tudi neodvisnost od vsakokratnih razmer glede na neredno pluzenje obvozne ceste preko prelaza Predel na italijanski strani. Pozimi je medregionalni pomen vršiške ceste manjši, a zelo pomemben za domačine v dolini Trente, tako z vidika njihove oskrbe kot za servisne storitve.

Projekt **Poplavna, erozijska, plazovita in plazljiva območja na teritoriju Občine Jezersko** (vodja mag. Miha Pavšek) sta naročili podjetji VGP projekt d. o. o. iz Kranja in Domplan d. d. iz Škofje Loke. Sodelavci inštituta so za občinski podrobnejši prostorski načrt (OPPN) občine Jezersko izdelali strokovne podlage za ogroženost zaradi snežnih in zemeljskih plazov. Oceno nevarnosti so podali kartografsko na tematskih zemljevidih in besedilno z opisom temeljnih značilnosti vsake od predstavljenih naravnih nesreč, predstavivijo izbrane metode in komentarjem ugotovitev. Zemljevida sestavljata sloj z dejanskimi snežnimi oziroma zemeljskimi plazovi in sloj z nevarnostjo za proženje snežnih oziroma zemeljskih plazov. Prvi sloj je priročni kataster dejanskih snežnih in zemeljskih plazov za občino Jezersko (snežni plazovi so predstavljeni površinsko, zemeljski točkovno). Drugi sloj ponazarja verjetnost za proženje snežnih oziroma zemeljskih plazov, razvrščeno v pet razredov, od majhne do zelo velike nevarnosti za pojavljanje obeh vrst naravnih nesreč.

Planinsko društvo Gorje, ki upravlja s kočo na Doliču, je naročilo **Poročilo o ogledu zaradi snežnih plazov poškodovane koče na Doliču spomladi 2009 in smernice za nadaljnje ukrepe z vidika lavinske ogroženosti** (vodja mag. Miha Pavšek). Spomladi 2009 so objekt skoraj v celoti uničili snežni plazovi. V poročilu so sodelavci inštituta predstavili lego koče in posledice snežnih plazov spomladi 2009, snežne in lavinske razmere v Julijskih Alpah v zimski sezoni 2008/09 ter lavinsko ogroženost širšega območja prevala Dolič. Na temelju ugotovitev so rekonstruirali dogajanje oziroma uničujoče snežne plazove in z vidika lavinske ogroženosti podali predloge ter smernice za nadaljnje ukrepe in posege.

Nadaljevali smo s projektom **Pregled zemljepisnih imen na vojaškem zemljevidu avstrijske Koroške 1763–1787** (vodja dr. Matija Zorn) v okviru projekta *Josephinische Landesaufnahme 1763–1787 für das Gebiet des Bundeslandes Kärnten (Republik Österreich)* oziroma Koroška na vojaškem zemljevidu,

ki ga vodi dr. Vincenc Rajšp s Slovenskega znanstvenega inštituta na Dunaju. Pregledan je bil zadnji del indeksa zemljepisnih imen, do tiska pa sta bila pripravljena dva zvezka (Beljak in Celovec) Jožefinskega vojaškega zemljevida za avstrijsko Koroško.

Za **Zbirko atlasov DZS** (vodja dr. Drago Kladnik) so sodelavci inštituta urejali zemljepisna imena na zemljevidih in v besedilih s poudarkom na ustrezni rabi in primernem zapisu slovenskih eksponimov, za **Zbirka mestnih načrtov in vodnikov revije National geographic Popotnik** (vodja dr. Drago Perko) prevedli, strokovno pregledali in uredili zemljepisna imena zemljevidov in besedila vodnikov za Dublin, Rio de Janeiro in Washington, za **Priloge revije National geographic Slovenia** (vodja dr. Drago Perko) pa prevedli in strokovno pregledali kartografsko prilogo Arktični ocean.

Standardizacija imen svetovnih upravnih enot (vodja dr. Drago Kladnik) je projekt za Komisijo za standardizacijo zemljepisnih imen Vlade Republike Slovenije. Sodelavci so nadaljevali standardizacijo slovenskih imen svetovnih upravnih enot v okviru svetovnega standarda ISO 3166-2. S podrobno obravnavo upravnih enot po državah so pripravili predlog minimalne in maksimalne različice slovenjenja za neodvisne države in odvisna ozemlja z največjo stopnjo avtonomnosti.

Projekt **Zakon o zemljepisnih imenih** (vodja dr. Drago Perko) je naročila Geodetska uprava Republike Slovenije. Izdelan je bil obširen uvodni del s cilji, načeli in pglavitnimi rešitvami ter pregledom zakonske obravnave zemljepisnih imen v več državah Evropske zveze, in z okvirno zasnovo členov zakona, ki ga čakajo nadaljnji proceduralni postopki.

Projekt **Spremljanje dela Komisije za standardizacijo zemljepisnih imen Vlade Republike Slovenije** (vodja dr. Maja Topole) je potekal štirinajsto leto. Predsednika KSZI VRS Milana Orožna Adamiča je v letu 2009 nadomeščala Mimi Urbanc. Komisija je problematiko zemljepisnih imen reševala na štirih rednih in sedmih dopisnih sestankih. Od sprejetja Zakona o določanju območij ter o imenovanju in označevanju naselij, ulic in stavb (ZDOIONUS), ki v postopek vključuje tudi KSZI VRS, se je obseg njenega dela močno povečal. V tem letu je bilo prejeto 46 dopisov ustanov in posameznikov, odposlanih pa 96. KSZI VRS sodeluje tudi pri pripravi Zakona o zemljepisnih imenih. Mimi Urbanc je zastopala Slovenijo na 25. generalnem zasedanju UNGEGN-a (*United Nations Group of Experts on Geographical Names*), ki je bilo od 5. do 12. 5. 2009 v Nairobiu, in tam predstavila slovensko poročilo. Kot vsako leto je bil pripravljen obsežen elaborat »Delovanje Komisije za standardizacijo zemljepisnih imen Vlade Republike Slovenije v letu 2009«, ki vsebuje zapisnike sestankov s prilogami ter kopije prejetih in poslanih dopisov, dokazil o mednarodnem sodelovanju, dokumentov ter znanstvenih in strokovnih prispevkov članov komisije.

Inštitut izdaja znanstveno revijo **Acta geographica Slovenica/Geografski zbornik**, ki jo ureja dr. Blaž Komac (izšli sta številki 49-1 in 49-2 s petnajstimi razpravami enakovredno v angleškem in slovenskem jeziku, tudi na medmrežju: <http://ags.zrc-sazu.si>) in je od leta 2003 indeksirana v zbirki SCI Expanded, ter več znanstvenih knjižnih zbirk: v zbirki **Geografija Slovenije**, ki jo urejata dr. Drago Perko in dr. Drago Kladnik, je izšla 21. knjiga, v zbirki **Georitem**, ki jo prav tako urejata dr. Drago Kladnik in dr. Drago Perko, so izšle 9. 10., 11. 12. in 13. knjiga, v zbirki **Regionalni razvoj**, ki jo urejata dr. Janez Nared in dr. Drago Perko, pa je izšla druga knjiga z naslovom *Razvojni izzivi Slovenije*.

Inštitut je organiziral simpozij Slovenski regionalni dnevi 2009 (Otočec, 24. in 25. 9., soorganizatorji: Služba Vlade Republike Slovenije za lokalno samoupravo in regionalno politiko, Slovenski regionalno razvojni sklad in Mestna občina Novo mesto).

Dr. Drago Kladnik je bil somentor doktorandu Primožu Pipanu, dr. Blaž Komac mentor doktorandu Mihlu Pavšku, dr. Janez Nared mentor mag. Aloisii Gomez Segovia pri njenem usposabljanju v programu Leonardo da Vinci, dr. Milan Orožen Adamič somentor doktorandu Primožu Pipanu, dr. Drago Perko mentor magistrandu Roku Cigliču ter doktorandom Mateji Breg Valjavec, mag. Jerneji Fridl, Mauru Hrvatinu in Primožu Gašperiču, dr. Marjan Ravbar mentor magistrandu Janezu Kozini ter doktorandoma Niki Razpotnik Visković in Petru Repolusku, dr. Irena Rejec Brancelj je bila mentorica magistrandu Bojanu Erhartiču, dr. Aleš Smrekar pa je bil mentor doktorandkam Katarini Polajnar Horvat, Poloni Pagon in Maruši Rosulnik.

Raziskovalci inštituta so bili dejavni tudi kot uredniki in člani uredniških odborov številnih knjig in revij, v različnih komisijah državnih organov, pri Gibanju znanost mladini, kot mentorji podiplomskih mladih raziskovalcev, srednješolcev in osnovnošolcev, v Zvezi geografov Slovenije in Ljubljanskem geografskem društvu ter drugod.

Skupaj je 29 inštitutskih raziskovalcev objavilo 8 monografij in več kot 160 člankov, imelo skoraj 110 različnih predavanj in se udeležilo čez 50 raziskovalnih obiskov v tujini, inštitut je obiskalo 14 tujih raziskovalcev, 3 tuji raziskovalci pa so bili na inštitutu na večmesečnem izpopolnjevanju.

Drago Perko

